

# Bolesława Chomentowska, Jan Michalski

---

Zawada, gm. Połaniec, woj. tarnobrzeskie. Stanowisko 1

---

Informator Archeologiczny : badania 17, 138-139

---

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wczesnego okresu rzymskiego. W tym czasie funkcjonowały prawdopodobnie w najbliższym przestrzennym zasięgu omentarszyska 2 osady: osada A /faza A3 - faza B1/ zlokalizowana bezpośrednio przy południowo-wschodnim i południowym krańcu omentarszyska a zajmująca obszar około 3 - 4 ha, oraz osada B /faza B1 - podfaza B2b/ zlokalizowana w odległości około 30 - 60 m na północny-zachód od omentarszyska a zajmująca obszar około 3 ha. Ponadto w bliskim sąsiedztwie /około 800 m na północ od omentarszyska/ funkcjonowały dwie dalsze osady o chronologii podobnej jak wyżej wymienione. Tak określony układ ośrodków funkcjonował na względnej przestrzennej "izolacji" w dorzeczu środkowej Parsęty. Być może, że efektem tej "izolacji" jest względnie odmienny - krótszy - okres funkcjonowania punktów osadniczych w porównaniu do sytuacji na innych obszarach Pomorza Środkowego. Także w sferze kultury materialnej obserwuje się odmiannosc.

Materiały znajdują się w IP UAM w Poznaniu.

Badania zakończono.

ZAPOWIEDZIA, gm. Pызdry  
woj. konińskie  
Stanowisko 5

Muzeum Okręgowe  
w Koninie

Badania prowadzili mgr Mirosław Ciesielski /autor sprawozdania/ i mgr antropologii Krystyna Olinieka. Finansowało Muzeum Okręgowe w Koninie. Drugi sezon badań. Omentarszyska ciałopalna ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich.

Kontynuowano prace badawcze na drodze leśnej przebiegającej przez stanowisko. Przekopano obszar 3 arów, na którym odsłonięto 30 grobów: 10 jamowych, 17 popielnicowych oraz 3 zniszczone nieokreślone.

W zachodniej części omentarszyska stwierdzono groby jamowe, bardzo ubogo wyposażone. Tylko grób nr 46 wyróżniał się wśród pochówków jamowych, zawierając parę ostróg oraz nóż. Wśród grobów popielnicowych brak było pochówków bogato wyposażonych.

Analiza antropologiczna wykazała: 2 pochówki męskie, 6 kobiecych oraz 7 pochówków dziecięcych. Nie udało się ustalić płci dla 13 pochówków. Wśród odsłoniętych grobów 2 zawierały szczątki kostne kobiety i mężczyzny, z tym, że w grobie 34 znajdowały się one w 2 oddzielnych popielnicach, natomiast w 29 pochówku kobiety złożony był obok popielnicy ze szczątkami męskimi.

Na obszarze występowania grobów odsłonięto dwa rzędy kamieni ułożone równolegle do siebie w odstępie 4 m. Częściowe zniszczenie układu przebiegającą drogą oraz trudności z prowadzeniem prac na obszarze leśnym nie pozwala na interpretację odsłoniętego obiektu.

Uzyskany materiał potwierdza wcześniejsze ustalenia chronologiczne, pozwalające datować stanowisko na fazę B<sub>2</sub> i B<sub>2</sub>/C<sub>1</sub> okresu wpływów rzymskich.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Koninie.

Badania będą kontynuowane.

ZAWADA, gm. Połaniec  
woj. tamobrzeskie  
Stanowisko 1

Uniwersytet Warszawski  
Instytut Archeologii

Badania prowadzili dr Holsztawa Chomentowska i dr Jan Michalski. Finansowała Elektrownia "Połaniec". Dziesiąty sezon badań. Stanowisko wielokulturowe - ślady osadnictwa kultury trzcinieckiej, halztaśsko-leteńska osada i groby grupy tamobrzeskiej kultury łubyskiej, omentarszyska z okresu wpływów rzymskich.

Badano część wschodnią stanowiska, a w jej obrębie wschodni zasięg osady grupy tamobrzeskiej oraz sprawdzano, czy po tej stronie kulminacji wapienia znajdują się jeszcze groby z okresu wpływów rzymskich. Kierując się tymi założeniami wytyczono 6 wykopów o łącznej po-

wierzchni ok. 350 m<sup>2</sup>. Dwa pierwsze przylegały do starożytnego wykopu, w którym znaleziono w poprzednim roku pozostałości warstwy odlewniczej. Dwa następne, na kulminacji, miały dać odpowiedź na pytanie, czy sięgała tu jeszcze omentarzystyka rzymska i jak przebiegały rowki palisadowe, związane z osadą grupy tamobrzeskiej. W końcu dwa ostatnie miały charakter sondazowy, z nich jeden zlokalizowany był na samym wschodnim skraju osiedla, a drugi na południowo-wschodniej peryferii.

Pierwszy kompleks wykopów potwierdził wyjątkowość tego miejsca. Odnależono tu częściowo zachowane zarysy dużego domostwa o konstrukcji słupowej. Poziom użytkowania terenu zaznaczał się warstwami płasko ułożonej ceramiki, co było o tyle istotne, że warstwa kulturowa miała do metra miąższości. W obrębie domostwa i w najbliższej okolicy znaleziono sporo cennych zabytków w postaci fragmentu toporka kamiennego, dwóch kawałków z jednego młota kamiennego, szpilki żelaznej z główką w postaci spiralnie zwiniętej tarczki, przęślików i ich fragmentów, naczyń glinianych i ich miniatur oraz licznych rozcieraczy i kamieni ze śladami obtuszeń.

Wykop na kulminacji wzniesienia pozwolił stwierdzić występowanie obiektów związanych z omentarzystką rzymską. Żaden z nich nie był jednak zachowany w całości. W warstwie kulturowej występowały przepalone kości ludzkie pochodzące ze zniszczonych grobów oraz zabytki w postaci fragmentu zapinki z brązu, przęślików dwustożkowatych, sprzączki do pasy, paciorka, być może fragmentu osy żelaznej oraz części przedmiotu wykonanego z zaplatanych kółeczek żelaznych - możliwe, że jest to część kolczugi /?/. Odnależono także dalszy ciąg odkrytych w poprzednich latach rowków palisadowych otaczających prawdopodobnie część osiedla grupy tamobrzeskiej. Na wtórnym złożu, obok ceramiki tej grupy, wystąpiły fragmenty naczyń kultury trzcinieckiej.

Wykop wysunięty w kierunku południowo-wschodnim wykazał, że osada rozciąga się także w tej partii, a warstwa kulturowa i materiał zabytkowy występują równie intensywnie, jak w części centralnej. Nowością było odkrycie dwóch ciałopalnych grobów w popielnicowych grupy tamobrzeskiej. We wszystkich wymienionych wykopach odkryto liczne jany gospodarcze, często doskonale zachowane i znacznej głębokości. Jedynie w wykopie sondazowym wysuniętym na wschód nie odkryto żadnych nawarstwień i obiektów, a jedynie nieliczne fragmenty ceramiki grupy tamobrzeskiej.

Kontynuacja badań nie jest przewidziana.

Żdżarów, gm. Sochaczew  
rej. skłaniewickie  
Stanowisko 1

Państwowe Muzeum Archeologiczne  
w Warszawie

Sadania prowadził mgr Zbigniew Nowakowski przy współpracy mgr. Jacka Andrzejewskiego, pod kierownictwem kierownictwem dr Teresy Dąbrowskiej. Finansowało PMA. Pierwszy sezon badań. Omentarzystyka kultury przeworskiej z późnego okresu wpływów rzymskich i wędzrówek.

Stanowisko położone jest ok. 1 km na zachód od drogi Sochaczew - Wyszogród i ok. 200 m na południe od drogi Żdżarów - Rybno, na niemal płaskim terenie będącym własnością prywatną oraz Turzarni Trzody Chlewnej w Żdżarowie.

Omentarzystyka została w północnej części w poważnym stopniu zniszczona wskutek wieloletniej eksploatacji piasku. Przebadano ok. 176,5 m<sup>2</sup> odsłaniając 22 pochówki, w tej liczbie 2 popielnicowe, pozostało - jamowe. Z uwagi na ubogie wyposażenie i brak dokładnych wyznaczników, chronologicznie większość grobów określono na późny okres wpływów rzymskich. Tylko trzy groby /nr 6, 7 i 8/ można było umiejscowić dokładnie w ramach tego okresu, odpowiednio w C<sub>1b</sub>, C<sub>2</sub>, C<sub>2</sub>. Wyposażenie grobu 6 /żelazna prostokątna sprzączka i skuwka na osie i fragment toczonego naczynia/ stanowi dolną granicę chronologiczną zbadanej części omentarzystyki. Górną granicę określa luźno znaleziona brązowa zapinka /Bügelknopffibel/ z przełomu IV/V wss.

Do ciekawszych zabytków ponadto należy 6 żelaznych wisiorów /3 wienkorowate i 3 trójkątne/ z gr. 8; brązowe okucie rogu z gr. 10; gliniane nasładowe lotwo kamieni do gry /1 szt./ z gr. 7 oraz luźno znaleziony fragment żelaznej zapinki z podwiniętą nóżką należąca do VI grupy Almgrena. W kilku grobach /2, 7, 8, 10, 12, 14/ znaleziono niewielkie fragmenty szkła i stopionych paciorków. Wśród ceramiki zwracają uwagę fragmenty naczyń toczonej: dzbanka z gr. 6, dna "siwaka" z gr. 7 oraz malej charakterystyczne znaleziono luźno. Popielnica z gr. 7 należała do grupy naczyń szarych z krótką gładką szyjką i obropowacaną pozostała częścią. Podobne, lecz miniaturowe naczynie /wys. 7,2 cm/ pochodzi z gr. 16. Przęśliki z gr. 6, 12 i 19 pozwalają sądzić, że są to pochówki kobiece, zaś niewielka ilość drobnych kosteczek z gr. 20 może wskazywać na pochówek dziecięcy